



Brussel, 2.12.2015
COM(2015) 624 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

**De Europese veiligheidsagenda uitvoeren:
actieplan van de EU ter bestrijding van de illegale handel in en het gebruik van
vuurwapens en explosieven**

1. INLEIDING

De op 28 april 2015 door de Commissie aangenomen Europese veiligheidsagenda¹ stelt dat het rechtskader inzake vuurwapens moet worden versterkt en de illegale handel in vuurwapens moet worden aangepakt. De Europese veiligheidsagenda beklemtoont ook dat de toegang tot en het gebruik van gevaarlijke stoffen (bijvoorbeeld explosieven) aan banden moeten worden gelegd om te voorkomen dat dergelijke stoffen in handen van terroristische netwerken vallen.

Voortbouwend op de Europese veiligheidsagenda heeft de Raad op 8 oktober 2015 de lidstaten, de Commissie, Europol en Interpol verzocht intensiever gebruik te maken van de instrumenten ter bestrijding van de illegale handel in vuurwapens².

De illegale handel in vuurwapens vormt een van de kernactiviteiten van de georganiseerde misdaad. Het is naast andere vormen van illegale handel (bijvoorbeeld drugshandel) een uiterst belangrijke bron van inkomsten. Vuurwapens maken andere vormen van criminaliteit mogelijk en worden gebruikt bij geweld tussen bendes en om mensen te intimideren en onder druk te zetten. De afschuwelijke terroristische aanslagen van het voorbije jaar bewijzen dat het absoluut noodzakelijk is de toegang tot vuurwapens en explosieven onmogelijk te maken. De aanslagen in Parijs en Kopenhagen en de mislukte aanslag op een Thalystrein hebben duidelijk gemaakt dat terroristische netwerken toegang tot wapens en explosieven hebben via de georganiseerde misdaad en de zwarte markt.

Het is in dit verband van cruciaal belang dat de EU en vooral de lidstaten hun inspanningen verdubbelen om het hoofd te bieden aan de ernstige bedreiging die de illegale handel in vuurwapens en het gebruik van explosieven voor de interne veiligheid van de Unie vormen.

De Commissie heeft op 18 november 2015 een pakket **wetgevingsmaatregelen** goedgekeurd om het toezicht op vuurwapens in de Europese Unie te verscherpen³. Als volgende stap moet de **operationele samenwerking** op EU-niveau tussen de lidstaten en met derde landen worden verbeterd.

Deze mededeling beschrijft de specifieke maatregelen die nodig zijn om de Europese veiligheidsagenda op het gebied van de illegale handel in vuurwapens en explosieven uit te voeren en bouwt ook voort op het operationele actieplan 2016⁴ in het kader van de EU-beleidscyclus⁵.

2. DE TOEGANG TOT ILLEGALE VUURWAPENS EN EXPLOSIEVEN AAN BANDEN LEGGEN

Ondanks de bestaande EU-wetgeving zijn vuurwapens, explosieven en precursoren voor explosieven⁶ nog steeds te gemakkelijk verkrijgbaar. De toegang via illegale kanalen is nog vergroot door de beschikbaarheid van wapens op internet. Er is behoefte aan een totaalaanpak om de illegale handel in en het illegaal gebruik van vuurwapens en explosieven aan banden te

¹ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/basic-documents/docs/eu_agenda_on_security_en.pdf

² <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/10/08-jha-fighting-trafficking-firearms/>

³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6110_en.htm

⁴ Niet publiek toegankelijk document.

⁵ <http://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/publications/2015/eu-policy-cycle-tackle-organized-crime/>

⁶ Precursoren voor explosieven zijn chemische stoffen of mengsels die gebruikt kunnen worden om explosieven te maken.

leggen. Belangrijk is wel dat de legale handel in vuurwapens en het legitieme gebruik van chemische stoffen daarbij niet in het gedrang komen.

Het is belangrijk een duidelijker beeld van de situatie te krijgen

Om juridisch sneller en doeltreffender op deze bedreigingen te kunnen reageren is het van essentieel belang een duidelijker beeld van de illegale handel in vuurwapens, het gebruik van explosieven en het verdwijnen van vuurwapens en explosieven uit legale circuits te krijgen en de bestaande statistische en analytische instrumenten **op nationaal en EU-niveau** te verbeteren.

Daartoe moeten alle belanghebbenden de volgende aanvullende maatregelen nemen:

1. De Commissie verzoekt alle lidstaten om onderling verbonden **nationale contactpunten** inzake vuurwapens op te zetten met het oog op de ontwikkeling van knowhow en een betere analyse en strategische rapportage over de illegale handel in vuurwapens, met name door het gecombineerd gebruik van zowel ballistische als criminele informatie⁷.
2. Aangezien de illegale handel zich niet tot Europa beperkt, zal de Commissie op gezette tijden samen met het Bureau van de Verenigde Naties voor drugs- en misdaadbestrijding (UNODC) — dat een grote rol speelt bij de ontwikkeling van methoden om internationaal geharmoniseerde gegevens te verzamelen — de **wereldwijde routes waarlangs vuurwapens illegaal naar de EU worden gesmokkeld**, in kaart brengen en deze informatie aan alle rechtshandhavingsautoriteiten in de lidstaten ter beschikking stellen.
3. Overeenkomstig het operationele actieplan 2016 moet **Europol** meer inspanningen leveren om de **illegale onlinehandel**⁸ en het verdwijnen van vuurwapens en explosieven uit legale circuits tegen te gaan. Voorts moet Europol gebruikmaken van zijn **Internet Referral Unit**⁹ om toezicht te houden op illegale bronnen van vuurwapens, explosieven en precursoren voor explosieven.
4. Op basis van beoordelingen van stakeholders¹⁰ zal Europol de verzameling van informatie over vuurwapens blijven verbeteren, met inbegrip van informatie over de illegale handel in vuurwapens, geconfisqueerde en gestolen vuurwapens en *modi operandi* met het oog op tijdige **kennisproducten/vroegtijdige waarschuwingen** en een geactualiseerde **beoordeling van bedreigingen** waarbij onder meer aandacht wordt geschonken aan handelsbeurzen voor vuurwapens¹¹ en koeriersbedrijven in de EU. Europol zal deze documenten aan alle rechtshandhavingsautoriteiten in de lidstaten ter beschikking stellen.

⁷ Deze maatregel is door een aantal lidstaten voorgesteld tijdens het EU-seminar over het gebruik van forensische analyse ter verbetering van de strategische en operationele analyse voor operationele en tactische doeleinden. Birmingham — 11 november 2015.

⁸ Relevante onderzoeksprojecten met betrekking tot het toezicht op internet zijn al opgestart in het kader van het programma Horizon 2020, <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>

⁹ De IRU van de EU, die op 1 juli 2015 is opgestart ter bestrijding van terroristische propaganda en aanverwante gewelddadige extremistische activiteiten op internet.

¹⁰ Met inbegrip van stakeholders op nationaal niveau, uit de particuliere sector en de academische wereld.

¹¹ Uit informatie over rechtshandhavingsoperaties blijkt dat handelsbeurzen voor vuurwapens kwetsbaar zijn voor de illegale handel in vuurwapens.

5. De Commissie zal **financiële bijstand** blijven verlenen, met name aan projecten met een breed toepassingsgebied en een sterke impact op de gegevensverzameling¹².

Zich voorbereiden op nieuwe bedreigingen en risico's

De georganiseerde misdaad en terroristische netwerken passen zich snel aan en maken optimaal gebruik van technologische innovatie¹³. De Commissie zal daarom met de vuurwapenindustrie, de chemische industrie, de bevoegde nationale rechtshandavingsinstanties en Europol samenwerken om **het effect van de technologische vooruitgang** op de potentiële beschikbaarheid van vuurwapens en explosieven te evalueren en mogelijke veiligheidsrisico's te beoordelen.

Tegelijkertijd moet de capaciteit om snel op nieuwe bedreigingen te reageren, worden versterkt (bijvoorbeeld 3D-printing). Aan de buitengrenzen van de EU zullen de douaneautoriteiten — in samenwerking met andere rechtshandavingsinstanties en op basis van informatie van Europol en andere systemen voor gegevensanalyse — de bestaande gemeenschappelijke risicocriteria verfijnen om de illegale handel in wapens en vuurwapens gericht te kunnen aanpakken.

De beveiliging van explosieven verbeteren

In 2008 heeft de EU het huidige actieplan voor het verbeteren van de beveiliging van explosieven¹⁴ goedgekeurd¹⁵. De meeste maatregelen zijn intussen uitgevoerd dankzij de gezamenlijke inspanningen van de Commissie, de EU-lidstaten, Europol, onderzoeksinstellingen en de particuliere sector. Er is aanzienlijke vooruitgang geboekt en de lidstaten hebben vooral gewezen op de meerwaarde van maatregelen om de uitwisseling van informatie en goede praktijken te verbeteren, geharmoniseerde normen en procedures te ontwikkelen en onderzoek en opleidingen met betrekking tot explosieven te ondersteunen.

Een belangrijk resultaat van het actieplan was de vaststelling van Verordening EU 98/2013 over het op de markt brengen en het gebruik van precursoren voor explosieven¹⁶. Dankzij deze verordening, die op 2 september 2014 in werking is getreden, kunnen **terroristische daden** worden **voorkomen**, doordat de toegang tot de benodigde ingrediënten voor het vervaardigen van bommen onmogelijk wordt gemaakt en de politie in staat wordt gesteld verdachte transacties en andere voorvallen in een vroeg stadium te onderzoeken. Het is daarom van **prioritair belang dat de verordening door de lidstaten volledig wordt**

¹² De Commissie verleent via het Fonds voor interne veiligheid (ISF) reeds financiële steun aan twee relevante studies (namelijk project EFFECT en project FIRE), die tot doel hebben de kennis over de illegale handel in vuurwapens te verbeteren en de ontwikkeling van op betrouwbare gegevens gebaseerde beleidsmaatregelen in heel Europa te vergemakkelijken. De Commissie heeft ook ongeveer 60 miljoen euro toegekend aan 15 projecten in verband met explosieven in het kader van het zevende kaderprogramma voor onderzoek (http://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm) en aan diverse projecten in het kader van het programma "Preventie en bestrijding van criminaliteit". De Commissie zal ook andere projecten met betrekking tot veiligheidsonderzoek financieren in het kader van het programma "Veilige samenlevingen" van Horizon 2020 en het Fonds voor interne veiligheid.

¹³ 3D-printing kan worden gebruikt om vuurwapens te maken en essentiële componenten te produceren om onbruikbaar gemaakte vuurwapens opnieuw bruikbaar te maken. Niet van metaal vervaardigde wapens (bijvoorbeeld wapens van kevlar en keramiek) vormen een potentieel risico en vereisen nauwlettend toezicht.

¹⁴ Document 8109/08 van de Raad.

¹⁵ Het actieplan omvatte 48 maatregelen om een groot aantal aspecten met betrekking tot de beveiliging van explosieven grondig aan te pakken (bijvoorbeeld precursoren, opslag, transport, traceerbaarheid, detectie, onderzoek, grensoverschrijdende informatie-uitwisseling en coördinatie tussen instanties).

¹⁶ Deze verordening beperkt het gebruik van en verscherpt het toezicht op een aantal gevaarlijke chemische stoffen die precursoren voor explosieven zijn en daarom kunnen worden misbruikt voor de vervaardiging van zelfgemaakte explosieven.

uitgevoerd en de controle op precursoren wordt verscherpt, aangezien er zich steeds nieuwe bedreigingen voordoen. Daartoe zullen de volgende belangrijke maatregelen worden genomen:

1. De Commissie zal geharmoniseerde maatregelen in de hele EU bevorderen, evenals praktijken zoals: a) de grensoverschrijdende uitwisseling van informatie tussen nationale contactpunten – met behulp van een bestaand Europol-platform zoals EBDS (European Bomb Data System) – om ervoor te zorgen dat de rechtshandavingsinstanties van alle betrokken lidstaten op de hoogte zijn van verdachte voorvallen, en b) een grootschalig en systematisch toezicht door de rechtshandavingsinstanties op de verkoop van precursoren op internet, alsook maatregelen om de toegang tot precursoren nog verder aan banden te leggen.
2. De Commissie zal nog nauwer met alle bij de toeleveringsketen van precursoren¹⁷ betrokken actoren samenwerken door voorlichtingsmateriaal met advies en goede praktijken te ontwikkelen en te promoten ten behoeve van de chemische industrie, de detailhandel en andere relevante sectoren.
3. De Commissie zal meer tempo maken om de herziening van de verordening in 2016 te kunnen voorleggen en nagaan of er behoefte is aan strengere maatregelen (bijvoorbeeld de verordening verruimen tot nieuwe stoffen die een bedreiging vormen; de werkingssfeer tot professionele gebruikers uitbreiden; verklaringen van eindgebruikers over transacties en de registratie van producenten, kleinhandelaren en importeurs verplicht maken; de uitvoer beperken en controleren; de onlineverkoop en self-checkout kassa's verder beperken; en de douaneautoriteiten een rol laten spelen¹⁸).

Een goede screening van het personeel is van essentieel belang om te voorkomen dat gevaarlijke chemische stoffen in de illegaliteit verdwijnen, worden misbruikt of illegaal toegankelijk zijn¹⁹. Het ontbreekt in alle lidstaten van de EU aan gemeenschappelijke minimumnormen en procedures inzake screening bij de aanwerving en de opleiding van personeel dat actief is in de toeleveringsketen van explosieven en in andere veiligheidsgevoelige sectoren²⁰. De Commissie zal nagaan of de EU op dit punt maatregelen moet nemen.

¹⁷ Alle actoren — van producenten tot detailhandelaars — zijn verplicht verdachte activiteiten te melden bij de nationale contactpunten in elke lidstaat. Zij zijn het best geplaatst om te bepalen welke transacties buiten de normale activiteiten in elke sector vallen, en om verdacht gedrag te melden.

¹⁸ De herziening vindt plaats in overleg met de deskundigengroep van het Permanent Comité precursoren, <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3245>

¹⁹ Deze kwestie is al aan bod gekomen in de mededeling van de Commissie uit 2014 over een nieuwe EU-aanpak van de detectie en mitigatie van CBRN-E-risico's, COM(2014) 247 definitief.

²⁰ Zoals reeds voorzien in het actieplan 2008.

Specifieke maatregelen:

- *De bestaande statistische en analytische instrumenten verbeteren, het verkeer van vuurwapens en de beschikbaarheid ervan op nationaal niveau beoordelen en prioriteit verlenen aan de uitwisseling van informatie op EU-niveau;*
- *Europol moet analytische producten op EU-niveau ontwikkelen en – gezien de nauwe banden met het terrorisme – de toezichthoudende rol van de IRU van de EU versterken;*
- *Het UNODC moet de wereldwijde routes waarlangs vuurwapens illegaal naar de EU worden gesmokkeld, in kaart brengen;*
- *Met partners samenwerken om meer inzicht in de illegale handel in vuurwapens te krijgen (onder meer inzicht in de illegale onlinehandel en het verdwijnen van vuurwapens uit legale circuits);*
- *Alle rechtshandhavingsautoriteiten in de lidstaten vlotter toegang verlenen tot alle Europese en nationale analytische producten;*
- *Financiële bijstand blijven verlenen, met name aan projecten met een breed toepassingsgebied en een sterke impact op de gegevensverzameling;*
- *De risico's die voortvloeien uit de technologische innovatie (bijvoorbeeld 3D-printing), beoordelen;*
- *De beveiliging van explosieven verbeteren door de verordening betreffende precursoren voor explosieven volledig uit te voeren en de herziening van die verordening al in 2016 voor te leggen;*
- *Nagaan of de normen en procedures inzake screening op EU-niveau moeten worden geharmoniseerd.*

3. MEER OPERATIONELE SAMENWERKING

In de Europese veiligheidsagenda wordt beklemtoond dat de **operationele samenwerking** tussen de bevoegde autoriteiten van de lidstaten dringend **moet worden versterkt**. Het is van essentieel belang de beschikbare knowhow te benutten en de rechtshandhavingsinstanties en andere bevoegde instanties en deskundigen in de lidstaten degelijk op te leiden. Het is in dit verband zaak **optimaal gebruik te maken** van de netwerken van rechtshandhavingsinstanties en deskundigen²¹.

Meer grensoverschrijdende operationele samenwerking

Het merendeel van deze maatregelen is al in het operationele actieplan inzake vuurwapens²² opgenomen. Het betreft onder meer gezamenlijke actiedagen en inlichtingengestuurde operaties tegen smokkelaars en belangrijke actoren die de smokkel mogelijk maken (bijvoorbeeld legale bedrijfssectoren en koeriersbedrijven). De rechterlijke samenwerking tussen nationale autoriteiten speelt ook een grote rol bij de bestrijding van de illegale handel in vuurwapens. Eurojust was de afgelopen jaren bij verschillende belangrijke zaken betrokken, met name bij zaken die met andere misdrijven (bijvoorbeeld drugshandel) samenhangen.

²¹ De Commissie heeft de financiële bijstand voor operationele maatregelen gestroomlijnd. In het kader van de delegatieovereenkomst van het Europees multidisciplinair platform tegen criminaliteitsdreiging (Empact) heeft Europol 7 miljoen euro ontvangen, waarvan ongeveer 350 000 euro bestemd was voor de uitvoering van het operationele actieplan inzake vuurwapens in het voorjaar van 2015. Europol zal in 2016 geprivilegieerde financiering verlenen aan het operationele actieplan inzake vuurwapens.

²² Niet publiek toegankelijk document.

De illegale handel in vuurwapens op internet (open internet en darkweb) bestrijden

Het feit dat georganiseerde misdaadbenden en terroristen vuurwapens en delen of onderdelen ervan op internet kunnen verwerven — zowel op het "open" internet als het "darkweb" — vormt een probleem dat dringend moet worden aangepakt. De volgende maatregelen moeten worden genomen:

1. De Commissie verzoekt de lidstaten om het operationele actieplan inzake vuurwapens volledig uit te voeren en daarnaast **cyberpatrouilleteams** op te richten of de activiteiten van bestaande teams toe te spitsen op de illegale handel in vuurwapens, delen of onderdelen van vuurwapens en explosieven op internet.
2. Op basis van de ervaringen met Operation Onymous²³ en Darkode²⁴ zal Europol de activiteiten en onderzoeken van de lidstaten ondersteunen door voor operationele analyse, coördinatie en knowhow te zorgen, met name met behulp van hooggespecialiseerde technische en digitale forensische ondersteuningscapaciteiten en het volwaardig gebruik van de **Joint Cybercrime Action Taskforce (J-CAT)**²⁵.
3. Europol zal ook een **toolkit voor online-onderzoeken** ontwikkelen, met name in samenwerking met het US Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives.
4. Aangezien het merendeel van de internetinfrastructuur eigendom is van en beheerd wordt door de particuliere sector, zal de Commissie de preventie en de detectie van illegale handel in vuurwapens, delen of onderdelen van vuurwapens en explosieven in haar lopende **partnerschappen met de particuliere sector**²⁶ opnemen.

Het toezicht op het verkeer binnen de EU verscherpen

Dankzij het **Explosives Control and Protection System (Scepylt)**²⁷ kan het verkeer van explosieven binnen de EU elektronisch worden goedgekeurd, waardoor het sneller en gemakkelijker kan worden gecontroleerd. In de toekomst kan Scepylt ook worden gebruikt om de inspanningen op het gebied van identificatie en tracering te ondersteunen.

Om het toezicht op explosieven te verscherpen zal de Commissie alle lidstaten aanmoedigen zich op Scepylt aan te sluiten en er gebruik van te maken.

Overeenkomstig het op 18 november 2015 goedgekeurde voorstel voor de herziening van de vuurwapenrichtlijn²⁸ zal de Commissie de modaliteiten evalueren voor een systeem voor de uitwisseling van informatie over het verkeer van vuurwapens binnen de EU. Zij zal daarbij rekening houden met relevante bestaande informatiesystemen en -instrumenten in de EU. Dit systeem moet zorgen voor een link tussen lidstaten die voor input zorgen en lidstaten die

²³ <https://www.europol.europa.eu/content/global-action-against-dark-markets-tor-network>

²⁴ <https://www.europol.europa.eu/content/cybercriminal-darkode-forum-taken-down-through-global-action>

²⁵ De Joint Cybercrime Action Taskforce is ondergebracht bij het European Cybercrime Centre (EC3) van Europol. De taskforce is op 1 september 2014 opgestart om de strijd tegen cybercriminaliteit in de Europese Unie en daarbuiten verder op te voeren.

²⁶ In het kader van de strategie voor de digitale interne markt gaat de Commissie momenteel na hoe illegale inhoud op internet het best kan worden aangepakt.

²⁷ Zie de conclusies van de Raad over systemen en mechanismen voor het verbeteren van de beveiliging van explosieven van 26 april 2010, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/114017.pdf

²⁸ COM(2015) 750 final van 18.11.2015. Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 91/477/EEG van de Raad inzake de controle op de verwerving en het voorhanden hebben van wapens.

informatie ontvangen, zodat het interne verkeer veiliger wordt en wapens en munitie beter kunnen worden getraceerd.

Om de traceerbaarheid van legale vuurwapens binnen een lidstaat en tussen lidstaten te verbeteren zal de Commissie nagaan of het mogelijk is contante betalingen te verbieden bij de ver- of aankoop van vuurwapens en munitie door individuele personen.

Versterkte controles aan de buitengrenzen

Hoewel de bronnen van de illegale handel in vuurwapens en explosieven divers zijn, blijven controles aan de buitengrenzen en de samenwerking tussen politie en douane van het allergrootste belang.

De Commissie verzoekt de lidstaten om **op risico's gebaseerde controles van goederen aan de buitengrenzen** uit te voeren, ongeacht of de goederen arriveren in het kader van handelsverkeer (bijvoorbeeld in containers), bij het vervoer van passagiers (bijvoorbeeld in auto's) of in de bagage van passagiers. Daartoe stelt de Commissie voor om bij de buitengrenzen voor een **Customs Priority Control Action** met de lidstaten te zorgen ter bestrijding van de illegale handel in vuurwapens en — voor zover mogelijk — explosieven. De Commissie zal alle in de strategie en het actieplan voor douanericobeheer²⁹ opgenomen maatregelen in verband met veiligheid versneld uitvoeren en de lidstaten moeten hun inspanningen dienovereenkomstig opvoeren.

Door misdadigers en terroristen gebruikte vuurwapens traceren

De tracement van vuurwapens vormt een essentieel onderdeel van het onderzoek naar misdrijven met vuurwapens en is van cruciaal belang om meer over de illegale handel in vuurwapens te weten te komen en de toegang tot explosieven en precursoren voor explosieven onmogelijk te maken. Het onderzoek naar misdrijven zou ook baat vinden bij de — tot dusver beperkte — mogelijkheid om munitie te traceren.

De door de Commissie voorgestelde herziening van de vuurwapenrichtlijn voorziet in gemeenschappelijke regels voor de markering van vuurwapens om de traceerbaarheid van legaal verworven of ingevoerde vuurwapens te verbeteren.

De Commissie zal bovendien de inspanningen van de **Europese groep deskundigen inzake vuurwapens**³⁰ blijven steunen om een **handboek voor het opsporen en traceren van illegale vuurwapens** op te stellen. Dit handboek bouwt voort op het internationaal traceringsinstrument en de door de United Nations International Small Arms Control Standards (ISACS)³¹ ontwikkelde internationale beste praktijken en zal aan alle rechtshandhavingsautoriteiten in de lidstaten ter beschikking worden gesteld. De richtsnoeren en regels inzake tracement zouden de verplichting kunnen omvatten verslagen aan Europol op te stellen om internationale traceringsverzoeken te vergemakkelijken.

²⁹ COM(2014) 527 final van 21.8.2014. Mededeling over de EU-strategie en het actieplan voor douanericobeheer: risico's aanpakken, veiligheid van de toeleveringsketen vergroten en handel vergemakkelijken.

³⁰ De Europese groep deskundigen inzake vuurwapens — met deskundigen van Europol en alle lidstaten en geassocieerde leden (Liechtenstein, Noorwegen, Zwitserland en Turkije) — is in 2004 opgericht om de uitwisseling van informatie te vergemakkelijken en de samenwerking in de strijd tegen de illegale handel in vuurwapens te bevorderen. Dit zeer gewaardeerde netwerk ondersteunt de activiteiten van de werkgroep rechtshandhaving van de Raad.

³¹ <http://www.smallarmsstandards.org/>

Betere opleidingen

Opleidingen zijn van cruciaal belang om voor meer expertise te zorgen en dus om de samenwerking in de EU te verbeteren. Doeltreffende en consistente controles aan de buitengrenzen vereisen ook de praktische uitwisseling van informatie, knowhow en beste praktijken. Cepol³² zal zijn activiteiten op dit gebied voortzetten en nagaan aan welke opleidingen behoefte is. Dit zou — in samenwerking met het European Explosives Ordnance Disposal Network (EEODN)³³ — kunnen leiden tot **gemeenschappelijke curricula inzake vuurwapens en explosieven** voor alle deskundigen uit de lidstaten. Cepol zal ook overwegen opleidingsprogramma's te ontwikkelen met vuurwapendeskundigen uit derde landen.

De ontwikkeling van innovatieve detectieapparatuur

In de mededeling van de Commissie uit 2014 over detectie³⁴ wordt benadrukt dat een strategie om dreigingen te detecteren slechts doeltreffend kan zijn als rekening wordt gehouden met de bedreigende stoffen en de omgeving (luchtvaart, openbare plaatsen, sportevenementen, stedelijk vervoer, enzovoort). De burgerluchtvaart heeft specifieke normen voor detectietechnologie en -procedures maar dit is niet het geval voor andere openbare plaatsen (sportevenementen, andere vervoermiddelen en kritieke infrastructuur). Er moet nog meer worden gedaan om het gebruik van detectietechnologie te verbeteren en te standaardiseren. In 2012 heeft de Commissie een programma opgestart waarbij met detectietechnologie werd geëxperimenteerd in verschillende operationele omgevingen (luchthavens, kritieke infrastructuur, openbare gebouwen en evenementen (bijvoorbeeld Euro 2012 in Polen))³⁵.

Op basis van de bovenstaande activiteiten zal de Commissie nagaan of het haalbaar is een **EU-detectiegroep** van deskundigen van de Commissie en de lidstaten op te richten met als taak een programma te ontwikkelen voor capaciteitsopbouw en ondersteuning op het gebied van de detectie van explosieven en vuurwapens. De groep zou aanvankelijk vooral **steun** kunnen **verlenen** aan rechtshandavingsinstanties en andere relevante diensten in de lidstaten en haar werkterrein later eventueel kunnen uitbreiden.

Specifieke maatregelen:

- *De grensoverschrijdende samenwerking versterken door:*
 - *het operationele actieplan inzake vuurwapens volledig uit te voeren;*
 - *nauwer samen te werken om een halt toe te roepen aan de illegale handel in vuurwapens op internet (open internet en darkweb);*
 - *de modaliteiten te evalueren voor een systeem voor de uitwisseling van informatie over het verkeer van vuurwapens binnen de EU, rekening houdend met relevante bestaande informatiesystemen en -instrumenten in de EU;*
 - *na te gaan of het mogelijk is contante betalingen te verbieden bij de ver- of aankoop van vuurwapens en munitie door individuele personen;*
 - *de controles aan de buitengrenzen te verscherpen door op risico's gebaseerde*

³² Europese Politieacademie, <https://www.cepol.europa.eu/who-we-are/european-police-college/about-us>

³³ Het EEODN is de voorbije jaren uitgegroeid tot een zeer gewaardeerd netwerk dat opleidingen organiseert voor en informatie uitwisselt (onder meer over recente incidenten) met explosievendeskundigen uit alle lidstaten. Het EEODN heeft aanzienlijk bijgedragen tot de capaciteitsopbouw en de uitwisseling van goede praktijken.

³⁴ COM(2014) 247 final van 5.5.2014.

³⁵ Als gevolg van deze experimenten zijn richtsnoeren voor verschillende toepassingsgebieden geformuleerd (bijvoorbeeld voor de bescherming van zachte doelwitten op luchthavens, het gebruik van honden voor het opsporen van explosieven, de bescherming van zachte doelwitten in verschillende omgevingen en het opsporen van residuen van vuurwapens en explosieven op paspoorten). Deze richtsnoeren zullen ter beschikking worden gesteld van de lidstaten.

controles van goederen uit te voeren en voor een Customs Priority Control Action te zorgen.

- De tracering van vuurwapens verbeteren door een handboek voor het opsporen en traceren van illegale vuurwapens op te stellen in het kader van de Europese groep deskundigen inzake vuurwapens;*
- Gemeenschappelijke opleidingscurricula inzake vuurwapens en explosieven ontwikkelen;*
- Innovatieve detectieapparatuur ontwikkelen;*
- Gezamenlijke operationele acties op touw zetten met alle relevante rechtshandhavingsautoriteiten.*

4. VERBETERING VAN DE VERZAMELING EN UITWISSELING VAN OPERATIONELE INFORMATIE DOOR EEN OPTIMAAL GEBRUIK VAN DE BESTAANDE INSTRUMENTEN

In de **Europese veiligheidsagenda** werd erop gewezen dat het dringend noodzakelijk is om **ten volle gebruik te maken van de bestaande instrumenten** die de Unie ter beschikking van de lidstaten stelt om de uitwisseling van informatie tussen nationale rechtshandhavingsinstanties te vergemakkelijken. Om in de resterende kritieke leemten te voorzien, kunnen aanvullende EU-instrumenten nodig zijn, **maar tegelijkertijd moet worden gezorgd voor daadwerkelijke interoperabiliteit van de bestaande systemen.**

Dat er een sterkere technische interconnectiviteit nodig is, blijkt duidelijk uit het feit dat door de verschillende rechtshandhavingsinstanties verschillende systemen voor verschillende doeleinden worden gebruikt, die toch allemaal nuttig zijn in de strijd tegen de illegale handel in vuurwapens en explosieven. De Commissie zal nagaan hoe de daadwerkelijke compatibiliteit van die systemen het best kan worden gegarandeerd.

Daartoe zal de Commissie bijzondere aandacht besteden aan een betere samenwerking tussen politie en douane, rekening houdend met het systeem voor de uitwisseling van informatie over de overbrenging van vuurwapens binnen de EU, dat in het kader van het op 18 november 2015 ingediende ontwerp van herziene vuurwapenrichtlijn moet worden ontwikkeld.

Zorgen voor interoperabiliteit tussen iARMS/SIS II/UMF

In lijn met de conclusies van de Raad van 8 oktober 2015 roept de Commissie de lidstaten op om systematisch informatie over gezochte vuurwapens in het SIS op te nemen en, voor zover beschikbaar, meer informatie over vuurwapens in te voeren in het Europol-informatiesysteem (EIS) en iARMS van Interpol.

Interoperabiliteit tussen het **Schengeninformatiesysteem (SIS)**³⁶ en iARMS van Interpol³⁷ zou de rechtshandhaving aanzienlijk vergemakkelijken en efficiënter maken.

³⁶ SIS is het grootste platform voor de uitwisseling van gegevens over verloren en gestolen vuurwapens in de EU en de met de Schengenruimte geassocieerde landen. Er zijn momenteel 29 landen in Europa op het platform aangesloten. Op 31 december 2014 bevatte het systeem 457 059 vuurwapensignaleringen, terwijl het in 2014 daadwerkelijk slechts 180 echte hits opleverde (op een totaal van 128 598 signaleringshits voor alle categorieën vuurwapens). Dit zeer lage percentage is hoofdzakelijk toe te schrijven aan problemen in verband met de gegevenskwaliteit, zoals het feit dat veel lidstaten het kaliber niet registreren en dat de serienummers van vuurwapens niet uniek zijn.

³⁷ Het door de EU gefinancierde Interpol-beheersysteem voor het registreren en traceren van illegale vuurwapens (iARMS) vergemakkelijkt de uitwisseling van informatie en de samenwerking bij onderzoeken tussen rechtshandhavingsinstanties met betrekking tot de internationale overbrenging van illegale vuurwapens, alsook van legale vuurwapens die bij het plegen van een misdrijf zijn gebruikt. De iARMS-databank van Interpol wordt momenteel in de 190 bij Interpol

Deze interoperabiliteit krijgt in de praktijk al concreet gestalte in de vorm van de lopende acties tussen de Commissie en Interpol. Interpol heeft de "FIND"-software geüpgraded zodat deze nu ook op vuurwapens betrekking heeft, en heeft de lidstaten verzocht vrijwillig deel te nemen aan een **proefproject** dat in de eerste helft van 2016 zal plaatsvinden en dat het mogelijk moet maken om nationale databanken, SIS en iARMS gelijktijdig te doorzoeken. Uiteindelijk kan in beide systemen worden gezocht op "type vuurwapen"-waarden en kunnen vergelijkingen worden gemaakt tussen de tabellen waarin de uitvoeringen van vuurwapens worden beschreven.

De Commissie zal verder **met Europol³⁸, Interpol en de lidstaten samenwerken** om ervoor te zorgen dat beide systemen tegen juli 2016 interoperabel zijn. Daartoe verzoekt de Commissie **de lidstaten met aandrang aan het proefproject deel te nemen**.

Tegelijkertijd zou de toegang van alle nationale rechtshandavingsinstanties, grens- en douaneautoriteiten, binnen hun respectieve opdrachten, de efficiëntie van de operationele werkzaamheden in het veld aanzienlijk vergroten. Er moet verder gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid om gelijktijdig informatie in te voeren in of op te vragen uit verschillende databanken die soortgelijke of complementaire informatie bevatten.

De uitwisseling van ballistische informatie verbeteren

De meeste vuurwapens hebben hun eigen unieke identificatiekenmerken en zelfs indien het vuurwapen niet op de plaats delict is achtergelaten, kan toch essentiële informatie worden verzameld aan de hand van de kogel, de aard van de verwonding (in voorkomend geval) en eventuele schotresten.

Er is momenteel geen EU-wijd systeem voor de analyse van ballistische gegevens, en er is geen centrale databank om deze analyses te integreren en met elkaar te vergelijken. Tot dusver maken de EU-lidstaten doorgaans gebruik van twee verschillende systemen³⁹. In het kader van het 7e kaderprogramma heeft de Commissie een project (het Odyssey-platform) ondersteund om het probleem aan te pakken in verband met de analyse van misdaad- en ballistische gegevens die uit uiteenlopende ballistische systemen in heel Europa worden gehaald⁴⁰. In het licht van de bevindingen van het Odyssey-project zal de Commissie zorgen voor een vlottere **uitwisseling van ballistische informatie via een specifiek platform** waarbij gebruik wordt gemaakt van het netwerk voor ballistische informatie en andere relevante systemen die door de lidstaten worden gebruikt.

aangesloten landen geïmplementeerd. Zij bevat ongeveer 756 000 records, die hoofdzakelijk door Australië en Latijns-Amerikaanse landen worden ingevoerd. Tot dusver is slechts drie procent van de informatie over vuurwapens in deze iARMS-databank afkomstig uit de EU. <http://www.interpol.int/Crime-areas/Firearms/INTERPOL-Ilicit-Arms-Records-and-tracing-Management-System-iARMS>

³⁸ Het gerelateerde project "Universal Message Format" (UMF, een reeks bouwstenen voor de gestandaardiseerde uitwisseling van gegevens met het oog op de onderlinge verbinding van uiteenlopende rechtshandavingssystemen) zal worden afgestemd op het project voor de totstandbrenging van interoperabiliteit tussen SIS en iARMS.

³⁹ Interpol beheert het netwerk voor ballistische informatie (Ballistic Information Network, IBIN) voor landen die beschikken over de technologie van de geïntegreerde systemen voor ballistische identificatie (Integrated Ballistics Identification Systems, IBIS). Momenteel zijn 19 landen van over de hele wereld, waarvan acht landen van de Schengenruimte, bij IBIN aangesloten. Nog 42 andere landen maken gebruik van de IBIS-technologie, maar zijn niet bij IBIN aangesloten (drie daarvan zijn EU-landen). Tot nu toe hebben zich 36 hits voorgedaan, voor het merendeel in EU-landen.

⁴⁰

http://research.shu.ac.uk/aces/odyssey/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=56&Itemid=8

Uitgebreid gebruik van iTrace

De internationale gemeenschap moet het momenteel stellen zonder concrete informatie over wanneer, waar en hoe legaal geproduceerde conventionele wapens op de illegale markt terechtkomen en worden omgeleid naar deelnemers aan gewapende conflicten en andere illegale eindgebruikers.

Daarom financiert de EU het "iTrace"-project⁴¹. Op basis van de positieve resultaten ervan⁴² verleent de EU steun voor een tweede fase van het "iTrace"-programma, met inbegrip van de intensivering van veldonderzoeken en de vergroting van de geografische reikwijdte van het instrument. Het is echter duidelijk dat alleen vooruitgang kan worden geboekt als staten, inclusief alle lidstaten van de EU, ingaan op traceringsverzoeken. Bovendien moet elke opsporing door een nationale rechtshandavingsinstantie worden gecontroleerd aan de hand van dit instrument. Daartoe zal de Commissie nagaan of voor de EU-lidstaten bindende voorschriften op dit gebied moeten worden vastgesteld.

De Commissie zal de **nauwe samenwerking ondersteunen tussen Europol, Interpol, de belangrijkste iTrace-actoren en andere relevante instanties**, zoals douane en autoriteiten die in- en uitvoervergunningen voor vuurwapens afgeven, met het doel de operationele samenwerking, de traceerbaarheid en de preventie van omleiding van vuurwapens naar de illegale markt te optimaliseren.

Het analysesysteem van Europol ontwikkelen en ervoor zorgen dat ten volle gebruik wordt gemaakt van het Europol-contactpunt voor vuurwapens

Verwacht wordt dat Europol in 2016 een nieuw **platform voor het Europol-analysesysteem (EAS)** zal uitrollen; dit is een krachtig analyse-instrument ter ondersteuning van de operationele en strategische analyse van door de lidstaten en derden verstrekte gegevens. Het is de bedoeling dat het een van de belangrijkste informatieverwerkende systemen van Europol wordt. De Commissie zal er trachten voor te zorgen dat dit instrument snel en op ruime schaal wordt geïmplementeerd door de lidstaten te helpen en aanvullende inspanningen ter verbetering van de systematische monitoring van vuurwapens te ondersteunen. De Commissie zal nagaan of op dit gebied bindende voorschriften nodig zijn om de capaciteitsanalyse van Europol ter ondersteuning van alle rechtshandavingsinstanties in de lidstaten te verbeteren.

Op verzoek van de Raad in 2014 heeft Europol een **contactpunt voor vuurwapens** opgezet. Het verleent strategische en operationele steun bij lopende onderzoeken. 21 lidstaten⁴³ en zes derde partners⁴⁴ zijn momenteel bij dit contactpunt aangesloten. Sinds het contactpunt voor

⁴¹ Besluit 2013/698/GBVB van de Raad: iTrace verzamelt en verstrekt nauwkeurige en kruiselings gecontroleerde informatie met gegevens op het terrein over illegale handelsroutes voor omgeleide of illegaal verhandelde conventionele wapens. <http://www.conflictarm.com/itrace/> Bovendien heeft het iTrace-project ook specifiek tot doel het Wapenhandelsverdrag ten uitvoer te leggen door de nationale autoriteiten te helpen bij het opsporen van omleiding van overgedragen conventionele wapens en bij de beoordeling van omleidingsrisico's in het kader van onderzoeken van aanvragen voor uitvoervergunningen. De resultaten van veldonderzoeken die door deskundigen van de particuliere onderneming "Conflict Armament Research" (CAR) worden uitgevoerd in 21 landen (met name in Afrika en het Midden-Oosten), worden opgenomen in een publiek toegankelijke "databank voor het traceren van wapens" over omgeleide of illegaal verhandelde wapens.

⁴² 130 000 gedocumenteerde artikelen: wapens, munitie en bijbehorend materiaal; 213 Trace-verzoeken gericht aan regeringen (stand juli 2015).

⁴³ Leden van het contactpunt: België, Bulgarije, Kroatië, Cyprus, Tsjechië, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Polen, Portugal, Roemenië, Slowakije, Slovenië, Spanje, Zweden, Verenigd Koninkrijk.

⁴⁴ Eurojust, Interpol, Zwitserland, Australië, het Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives in de VS, en Albanië.

vuurwapens van start is gegaan, heeft het 3 089 bijdragen ontvangen, met ongeveer 625 gevallen waarin een onderzoek is ingesteld, waarbij informatie werd verzameld over 35 000 vuurwapens, 28 700 personen en circa 3 216 verdachte ondernemingen. Dit jaar heeft het contactpunt voor vuurwapens 1 750 bijdragen ontvangen. De Commissie verzoekt **alle lidstaten met aandrang om proactief informatie te delen en volledig aan de werkzaamheden van het contactpunt voor vuurwapens deel te nemen.**

Optimaal gebruikmaken van het Europese datasysteem inzake bommen

In het kader van het EU-actieplan inzake explosieven heeft de Commissie de ontwikkeling van het **Europeese datasysteem inzake bommen (European Bomb Data System, EBDS)** gefinancierd, dat momenteel door Europol wordt beheerd. Het EBDS verbindt bijna alle lidstaten, alsmede Noorwegen en de Commissie, en kan worden gebruikt voor de uitwisseling van technische gegevens over explosieven en CBRN-materiaal, alsook incidenten, trends en hulpmiddelen.

Er moet worden gezorgd voor **volledige connectiviteit** voor relevante gebruikers in de lidstaten en er moeten verder inspanningen worden geleverd om alle relevante mogelijke gebruikers te identificeren en de gebruikers van het systeem op te leiden. Bovendien zal de Commissie samen met Europol nagaan of het EBDS informatie van het type "vroegtijdige waarschuwing"⁴⁵ moet bevatten, over opsporingscapaciteit moet beschikken, en of dit systeem moet worden verbonden met andere geselecteerde Europese databanken. Als aanvulling op de informatie die via het EBDS zal worden uitgewisseld, zal de Commissie voorstellen in een geclassificeerde omgeving regelmatige briefings te houden waarop de lidstaten en Europol gespecialiseerde dreigingsevaluaties inzake explosieven kunnen uitwisselen.

Specifieke maatregelen:

- *de bestaande systemen voor de uitwisseling van relevante informatie voor de bestrijding van de illegale handel in vuurwapens en explosieven evalueren, om de technische compatibiliteit ervan te waarborgen, waarbij bijzondere aandacht wordt besteed aan de noodzaak om de samenwerking tussen politie en douane te verbeteren en aan de ontwikkelingen die in het licht van het ontwerp van vuurwapenrichtlijn te verwachten zijn;*
- *zorgen voor een daadwerkelijke interoperabiliteit tussen de bestaande informatiesystemen, met inbegrip van iARMS/SIS II in relatie met UMF;*
- *het gebruik van iTrace, het datasysteem inzake bommen (EBDS) en het analysesysteem van Europol uitbreiden en er tegelijk voor zorgen dat ten volle gebruik wordt gemaakt van het contactpunt voor vuurwapens;*
- *de uitwisseling van ballistische informatie via een specifiek platform verbeteren.*

5. BETERE SAMENWERKING MET DERDE LANDEN

Zoals uiteengezet in de op 18 november 2015 aangenomen gezamenlijke mededeling van de Europese Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en

⁴⁵ In het kader van het EU-actieplan inzake explosieven werd met financiële steun van de Commissie een systeem voor vroegtijdige waarschuwingen ontwikkeld, maar dit is er niet in geslaagd alle autoriteiten in de lidstaten met elkaar te verbinden.

veiligheidsbeleid over de herziening van het Europees nabuurschapsbeleid⁴⁶ zal de EU de samenwerking met haar buurlanden intensiveren wat de veiligheidsdimensie betreft, met inbegrip van de bestrijding van de illegale smokkel van mensen, handvuurwapens en lichte wapens en drugs.

De illegale handel in en het illegale gebruik van vuurwapens en explosieven moeten systematisch worden **geïntegreerd in de veiligheidsdialoog** met belangrijke partnerlanden en organisaties. Deze dialoog moet, waar relevant, ook leiden tot specifieke gezamenlijke actieplannen inzake vuurwapens, en waar mogelijk ook inzake explosieven, waarbij EU-agentschappen zoals Europol, Eurojust en Cepol worden betrokken, alsmede relevante internationale organisaties zoals de VN en Interpol. Er zou ook kunnen worden overwogen in bepaalde gevallen (zoals in beslag genomen/buiten gebruik gestelde vuurwapens) financiële steun van de EU te verlenen, bv. in het kader van het instrument voor bijdrage aan stabiliteit en vrede, andere bijstandsprogramma's van de EU of de GBVB-begroting.

Opleiding en andere ondersteunende maatregelen (met inbegrip van de beschikbaarstelling van apparatuur en hulpmiddelen) ter versterking van de capaciteiten van de partnerlanden en andere relevante derde landen in de strijd tegen de illegale handel in en het illegale gebruik van vuurwapens en explosieven moeten, waar relevant, worden opgenomen in samenwerkingsprogramma's op mondiaal, regionaal of bilateraal niveau.

De operationele activiteiten versterken en de werkingssfeer van het actieplan EU-Zuidoost-Europa uitbreiden

Zowel de EU als haar partners in Zuidoost-Europa hebben er belang bij om nauwer te gaan samenwerken bij de aanpak van gemeenschappelijke dreigingen die uitgaan van de illegale handel in wapens en explosieven voor militaire toepassingen⁴⁷.

Deze samenwerking werd verder ontwikkeld door de goedkeuring van een **actieplan betreffende de illegale handel in vuurwapens tussen de EU en de regio Zuidoost-Europa voor de jaren 2015-2019**⁴⁸.

De activiteiten in het kader van het actieplan moeten **snel worden opgevoerd** om de illegale vuurwapenhandel in de EU verder in te dammen. Europol moet de uitvoering van het

⁴⁶ JOIN(2015) 50 final.

⁴⁷ Sinds 2002 verleent de EU steun voor inspanningen om de dreiging te verminderen die wordt veroorzaakt door de grootschalige accumulatie van handvuurwapens en lichte wapens (SALW, small arms and light weapons) en munitievoorraden in Zuidoost-Europa (<http://www.seesac.org/news.php?id=495>). De EU heeft in de Westelijke Balkan verscheidene projecten gefinancierd met het doel de veiligheid van het voorraadbeheer te vergroten.

⁴⁸ Na het ministerieel forum EU-Westelijke Balkan inzake justitie en binnenlandse zaken dat in 2012 in Tirana plaatsvond, werd in 2013 een regionaal netwerk van deskundigen op het gebied van vuurwapenhandel opgericht. Dit leidde tot de vaststelling van het actieplan. Het is in december 2014 door de Raad en de partners in de Westelijke Balkan goedgekeurd op het ministerieel forum EU-Westelijke Balkan inzake justitie en binnenlandse zaken in Belgrado. Het actieplan voorziet in de volgende maatregelen:

- verbetering van de uitwisseling van informatie op regionaal niveau en met de lidstaten, met de medewerking van Europol, over de productie en de aanleg van voorraden van en de handel in vuurwapens en munitie, mede met het oog op het ontwikkelen van doelmatiger normen inzake opsporings- en inlichtingenwerk;
- versterking van de operationele samenwerking inzake rechtshandhaving op regionaal niveau en met de lidstaten en met Europol om de productie en de aanleg van voorraden van en de handel in vuurwapens en munitie te controleren;
- verbetering van het verzamelen en uitwisselen van statistieken over de productie en de aanleg van voorraden van en de handel in vuurwapens en munitie;
- bevordering van netwerkvorming op alle niveaus, uitwisseling van beste praktijken en gemeenschappelijke opleiding van deskundigen in de Westelijke Balkan;
- harmonisatie van de nationale vuurwapenwetgeving overeenkomstig EU- en internationale normen.

operationele actieplan 2016 van de beleidscyclus bespoedigen, met name door het opzetten van **inlichtingengestuurde gezamenlijke operaties** en **nauwere samenwerking tussen verbindingsfunctionarissen** in de regio en het **netwerk van vuurwapendeskundigen**.

De Commissie zal begin 2016 een tweede conferentie met haar partners in de Westelijke Balkan organiseren om **de uitvoering van het actieplan te beoordelen** en verdere stappen te bespreken, onder meer het voorstel om dit actieplan uit te breiden tot illegale explosieven.

De westelijke Balkanlanden voeren nationale strategieën uit om de illegale wapenhandel en de proliferatie van handvuurwapens en lichte wapens tegen te gaan. De op dit gebied geboekte vooruitgang wordt ook gemonitord in het kader van de toetredingsonderhandelingen over hoofdstuk 24 — Justitie, vrijheid en veiligheid.

Voortbouwend op de nuttige ervaring die met soortgelijke initiatieven⁴⁹ is opgedaan, zal de Commissie in samenwerking met de belangrijkste partners nagaan in hoeverre **regelingen voor het terugkopen van vuurwapens** in de regio relevant zijn.

De samenwerking met de landen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika (MONA) versterken

De huidige instabiliteit in de MONA-regio, en met name de langdurige conflicten in Libië en Syrië, heeft de illegale handel in vuurwapens in de regio drastisch doen toenemen. Dit vormt een aanzienlijke bedreiging voor de veiligheid van de EU op lange termijn die dringend moet worden aangepakt.

De EU is reeds een dialoog begonnen om na te gaan in hoeverre samenwerking met de MONA-landen mogelijk is (na verkennende contacten en een eerste conferentie met de MONA-landen op technisch niveau op 1 oktober 2015); zij zal ernaar streven om **de EU-MONA-samenwerking tussen de relevante rechtshandhavingsinstanties** te verbeteren, **bijstand bij capaciteitsopbouw** te verlenen in het kader van relevante regionale en/of bilaterale programma's⁵⁰, en binnen een gezamenlijk overeengekomen kader **operationele acties** te ontwikkelen.

Deze regionale aanpak moet op bilateraal niveau worden aangevuld door het aspect vuurwapens en explosieven systematisch op te nemen in de beleidsdialogen met de MONA-landen in het kader van de associatieovereenkomsten onder het Europees nabuurschapsbeleid en de desbetreffende subcomités inzake vraagstukken op het gebied van justitie en binnenlandse zaken en, waar dit relevant is, in de specifieke dialogen inzake terrorismebestrijding (reeds begonnen met Tunesië of op het punt te beginnen met Libanon, Jordanië, Algerije en Marokko).

De illegale verspreiding van en handel in conventionele wapens in en vanuit **Libië** zorgen voor een verdere toename van de onveiligheid in de regio, onder meer door de verdere omleiding van geïmproviseerde explosieven (IED's)⁵¹ of Manpads⁵². Milities in Libië hebben

⁴⁹ De EU-strategie ter bestrijding van de illegale accumulatie van en handel in SALW en munitie daarvoor. Document 5319/06 PESC 31, 13 januari 2006;

- Besluit 2013/730/GBVB van de Raad;

- VN-actieprogramma ter voorkoming, bestrijding en uitroeiing van de illegale handel in handvuurwapens en lichte wapens in al zijn aspecten, <http://www.un.org/disarmament/content>

⁵⁰ Zoals het Europees nabuurschapsinstrument (ENI) en het instrument voor bijdrage aan stabiliteit en vrede; een concreet voorbeeld is het nieuwe door het ENI gefinancierde programma Euromed Police IV (gaat binnenkort van start).

⁵¹ Wapens uit Libië zijn aangetroffen in landen zoals Tsjaad, Egypte, Gaza, Mali, Niger en Tunesië.

⁵² Draagbare luchtafweersystemen.

naar verluidt ook beslag gelegd op chemische wapens uit arsenalen waar ze in slechte omstandigheden waren opgeslagen; deze wapens dreigen in handen te vallen van gewelddadige extremistische groepen of terroristen.

Zodra een regering van nationale eenheid is gevormd, zal de EU met prioriteit en in coördinatie met andere betrokken internationale partners programma's voor capaciteitsopbouw in de strijd tegen terrorisme aanbieden aan de Libische autoriteiten. De bestrijding van de illegale handel in vuurwapens en van het illegale gebruik van explosieven zal een essentieel onderdeel van een dergelijk pakket zijn.

De samenwerking met Oekraïne intensiveren

Zowel de EU als **Oekraïne** hebben er belang bij om nauwer te gaan samenwerken bij de aanpak van gemeenschappelijke dreigingen die uitgaan van de illegale handel in en het illegale gebruik van vuurwapens en explosieven. Tegelijkertijd zou de EU meer steun kunnen verlenen voor de hervorming van de civiele veiligheidssector in Oekraïne, onder meer op het door deze mededeling bestreken aandachtsgebied.

De samenwerking met Turkije intensiveren

De huidige dialoog tussen de EU en Turkije over terrorismebestrijding moet worden uitgebreid tot de illegale handel in en het illegale gebruik van vuurwapens en explosieven.

De samenwerking met andere regionale actoren en internationale organisaties intensiveren

De instabiele veiligheidssituatie in **Libië** wordt nog verergerd door terroristische en criminele groepen, wat gevolgen heeft voor de Sahel (bv. Mali) en de veiligheidssituatie in de regio van het Tsjaadmeer (met name Nigeria). De Commissie zal in samenwerking met de EDEO zorgen voor relevante steun bij de bestrijding van deze groepen door middel van veiligheidsgerelateerde bijstand, eventueel ook in het kader van het pas opgerichte EU-noodtrustfonds voor stabiliteit en de aanpak van de diepere oorzaken van onregelmatige migratie en ontheemding in Afrika.

De Commissie zal de landen van de Liga van Arabische Staten (LAS)⁵³ helpen bij de ontwikkeling van een geautomatiseerd systeem voor controle op de overdracht van wapens en wapensystemen en zal nagaan hoe de LAS-contactpunten inzake SALW kunnen samenwerken met vergelijkbare EU-structuren.

Op basis van de inspanningen die de EU heeft geleverd door de uitvoering van de EU-strategie 2005 inzake handvuurwapens en lichte wapens (SALW)⁵⁴ en de Europese veiligheidsstrategie⁵⁵, zal zij de ratificatie, omzetting en uitvoering van relevante internationale verdragen, zoals het Wapenhandelsverdrag en het Vuurwapenprotocol bij het VN-Verdrag tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad, blijven bevorderen. Er zal ook gebruik worden gemaakt van de regionale CBRN-netwerken die in het kader van het EU-initiatief ter beperking van risico's in acht regio's zijn opgericht.

⁵³ De LAS is een regionale organisatie van Arabische landen in en rond Noord-Afrika, de Hoorn van Afrika en Arabië.

⁵⁴ http://eeas.europa.eu/non-proliferation-and-disarmament/conventional_weapons/salw/index_en.htm

⁵⁵ <http://www.eeas.europa.eu/csdp/about-csdp/european-security-strategy/>

Specifieke maatregelen:

- *de operationele activiteiten versterken en de werkingssfeer van het actieplan EU-Zuidoost-Europa uitbreiden;*
- *de samenwerking met de landen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika (MONA) versterken;*
- *de samenwerking met Oekraïne en Turkije intensiveren;*
- *de samenwerking met andere relevante derde landen, regionale actoren en internationale organisaties intensiveren.*

CONCLUSIES

De Commissie verzoekt de lidstaten en alle andere relevante belanghebbenden alle nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat dit actieplan snel wordt uitgevoerd. De Commissie zal in het kader van de zesmaandelijks update over de uitvoering van de Europese veiligheidsagenda aan het Europees Parlement en de Raad verslag uitbrengen over de uitvoering van dit actieplan.